

Henryk Wiklak

Brzeziny, woj. skierniewickie. Stanowisko 8

Informator Archeologiczny : badania 16, 242-244

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zabytkowy, który wstępnie interpretujemy jako poziom jednej z destrukcji skrzydła południowego zamku. Zarejestrowano m.in.:

- 1/ 5 warstw spalenizny, poprzedzielanych poziomami wyrównawczymi /jedna z nich łączy się najprawdopodobniej z budynkiem w skrzydle zachodnim obiektu, inna zaś - jest kolejnym śladem destrukcji zabudowań części południowej/,
- 2/ 2 poziomy budowlane, najprawdopodobniej budynku skrzydła południowego, którego ścianę północną wzniesiono na płytym, 80-centymetrowym fundamencie z luźnych kamieni polnych. W każdym ze stwierdzonych poziomów destrukcji /najniższy zalegał na głębokości około 3 m poniżej bruku/ wystąpił ruchomy materiał zabytkowy, głównie fragmenty naczyń glinianych. "Słaba" czułość typologiczno-chronologiczna nie zezwala jednak na precyzyjne datowania. Zarejestrowane ślady zniszczeń zamykają się w granicach schyłek XIV - przełom XV/XVI stulecia.

Ruchomy materiał zabytkowy nie odbiega jakościąwo od dotychczas odkrytego na zamku bobrownickim. Na większą uwagę zasługują fragmenty z połowy XVII wieku z napisami i herbami o tematyce lokalnej tzn. dotyczącej ziemi dobrzyńskiej oraz fragment przedstawienia postaci mężczyzny w rzymskiej zbroi torsowej, który wstępnie interpretujemy jako część ceramicznej sceny pasyjnej /?/, być może z kaplicy zamkowej.

Na zlecenie WKZ we Włocławku, rozpoczęły się prace odsłaniająco-zabezpieczające ruiny zamku, prowadzone pod nadzorem archeologicznym. Ich tempo i przebieg zadecyduje o wznowieniu akcji wykopaliskowej.

Zabytki i dokumentacja znajdują się w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

BRZEZINY
woj. skierniewickie
Stanowisko 8

Muzeum Regionalne
w Brzezinach

Badania prowadził dr Henryk Wiklak. Finansował WKZ w Skierniewicach. Pierwszy sezon badań. Materiał z późnośredniowiecza /XIV-XV w./ i nowożytny /XVII w./.

Stanowisko położone jest około 200 m na północ od Placu Jedności Narodowej na podmokłych łąkach, na lewym brzegu rzeki Mroźnicy. Miejsce to w tradycji ludowej nosi nazwę "Krakówek" i osnute jest legendami. Odkrycie przed kilkunastoma laty studni z cembrowiną drewnianą i drogi brukowanej, skłoniły do podjęcia badań.

Prace wykopaliskowe przeprowadzono na miejscu odkrycia studni. Wykopy zorientowane wzdłuż osi N-S. Łącznie

przebadano powierzchnię 100 m². Wyniki okazały się niezwykle interesujące. Odkryto: studnię, fragmenty 3 konstrukcji drewnianych, fundamenty i budowli być może murowanej oraz bliżej nierozpoznana rumowisko ceglane.

Studnia - źródło żywo bijącej do dziś wody - miała drewnianą cembrowinę z przepiłowanych bali dębowych. Od zewnątrz studnia wzmocniona była na całej głębokości pierścieniem z kamieni polnych, od wewnątrz /przy dnie/ wzmocniona deskami dębowymi, ustawionymi pionowo ze wszystkich czterech stron. Deski od środka studni podtrzymywała dodatkowa konstrukcja ramowa. Konstrukcję tę tworzyły cztery czworokątne pale /grube 12 cm każdy/ wbite w narożniki studni. Pale połączone były dole i w górze poprzeczkami tworząc solidną ramę. Między poprzeczkami a ścianą zrębową studni /cembrowiną/ ustawione były pionowe deski i przybite do poprzeczek kołeczkami dębowymi. Wymiary studni: całkowita szerokość zewnętrzna /od węgła do węgła/ 175 cm; głębokość 300 cm.

Nieznane są nam konstrukcje drewniane nr 2,3, gdyż wchodzą w profile nieprzebadanych jeszcze odcinków. Konstrukcja natomiast nr 1 była słabo zachowana, niemniej ze względu na regularny układ bierwion i desek oraz ślady paleniska otwartego można by z pewnym zastrzeżeniem określić ją jako podłogę domu mieszkalnego.

Budowla o fundamencie kamiennym /kamienie luźno ułożone/ wznosiła się nad rumowiskiem konstrukcji drewnianych. Była to budowla czworoboczna, dwuizbowa, orientowana osią dłuższą w kierunku NS. Ściana wschodnia odkryta została w całości /7,50 m długości/, ścianę południową odkryto tylko na długości 250 cm. Nie znamy bliżej ściany północnej i zachodniej, gdyż tkwią w profilach nieprzebadanych odcinków. Fundament ścian zewnętrznych ułożony był z podwójnego rzędu kamieni o szerokości 65 cm. Fundament ściany działowej ułożony został z pojedynczego rzędu kamieni. Budowla ta miała dwa nierówne pomieszczenia. W pomieszczeniu większym od strony południowej znajdowały się ruiny pieca kopulastego. Palenisko tego pieca wyłożone było płaskimi kamieniami i wylepione gliną. Kopuła zaś jego zbudowana była z cegły "palcówki" i od zewnątrz obłożona niewielkimi kamieniami polnymi. Tuż przy piecu od jego strony wschodniej znajdowało się palenisko otwarte, zbudowane z sześciu cegieł /palcówek/, ułożonych na płask. W pomieszczeniu natomiast mniejszym tej budowli znajdowało się również palenisko otwarte, zbudowane z drobnych kamieni i pokupanych cegieł. Miało ono po środku charakterystyczną kotlinkę.

Rumowisko z cegły "palcówki" i węgla drzewnych odkryto tuż za ścianą wschodnią uprzednio opisanego domu dwuizbowego. Wchodzi ono w nie badany odcinek wykopu.

Chronologię odkrytej części osady i poszczególnych w niej obiektów ustalić można jedynie na podstawie ułamków naczyń glinianych, fragmentów cegieł i kafli piecowych.

Wydaje się, że konstrukcje drewniane i studnia pochodzą z przełomu XIV/XV wieku. Budowla dwuizbowa z fundamentem kamiennym oraz znajdujące się w niej 1 piec /chlebowy ?/ i 2 paleniska - pochodzą z XVII wieku. Do tego też stulecia należy odnieść rumowisko ceglane.

Materiały z badań znajdują się w Muzeum Regionalnym w Brzezinach.

Kontynuacja badań byłaby wskazana.

CEDYNIA
woj. szczecińskie
Stanowisko 2

patrz
wczesne średniowiecze

CIECHANÓW
Zamek

PP Pracownia Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Warszawie

Badania prowadziła mgr Maria Pikulińska-Ciuk przy udziale mgr Doroty Popławskiej. Finansowało Ciechanowskie Towarzystwo Naukowe. Ósmy sezon badań. Zamek średniowieczny z początku XV do XVII wieku.

Badania stanowiły kontynuację prac ubiegłorocznych, na zewnątrz murów zamkowych. Eksplorowano osiem wykopów o łącznej kubaturze ca 180 cm³. W wykopie zlokalizowanym w rejonie przedbramia odsłonięto drewniane relikty, najpewniej zewnętrznego przyczółka mostowego. W jednym z odcinków wykopu usytuowanego na osi kurtyny zachodniej w odległości 23,5 m od muru zamkowego, natrafiono na zewnętrzny, drewniany brzeg fosy. Potwierdza to hipotezę o istnieniu regularnej fosy, przynajmniej od strony zachodniej. Fosa zbudowana była z desek układanych jedna na drugą, pilotowanych pionowo bitymi palami.

W tegorocznym, bardzo suchym sezonie, udało się odsłonić trzy poziomy desek. Szerokość fosy w tym miejscu wynosiła 18 m. W wykopie zlokalizowanym na zewnątrz kurtyny północnej odsłonięto w odległości 6 m od muru zamkowego wewnętrzny, drewniany brzeg fosy. Prawdopodobnie ze względu na podmokłe łąki i bagna, rozciągające się z tej strony zamku, konstrukcja fosy jest dużo masywniejsza, choć zasady budowy są analogiczne, jak w odcinkach odsłoniętych po stronie zachodniej.

Materiały zabytkowe reprezentują: w bardzo dużych ilościach fragmenty naczyń: średniowiecznych, nowożytnych, szklanych, majolikowych, fragmenty przedmiotów żelaznych, ułamki kości zwierzęcych oraz dwie monety.